

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 86/2010-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. marca 2010 predbežne prerokoval sťažnosť *L. L., B., I. L., B., Ing. L. M., B., Ing. A. M., B., P. K., B., M. K., B., Ing. M. V., B., V. V., B., A. P., B., K. P., B., P. T., B., A. T., B., Ing. M. G., B., Ing. L. G., B., E. J., B., MUDr. F. J., B., Ing. I. T., B., M. T., B., J. H., B., P. H., B., P. H., I., H. H., I., J. R., B., O. R., B., a Ing. A. Š., B.*, všetkých zastúpených advokátkou JUDr. K. J., B., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 a čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 Co 264/09, 6 Co 265/09, 6 Co 266/09 z 18. novembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť *L. L., I. L., Ing. L. M., Ing. A. M., P. K., M. K., Ing. M. V., V. V., A. P., K. P., P. T., A. T., Ing. M. G., Ing. L. G., E. J., MUDr. F. J., Ing. I. T., M. T., J. H., P. H., P. H., H. H., J. R., O. R. a Ing. A. Š.* odmieta.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. februára 2010 doručená sťažnosť L. L., I. L., Ing. L. M., Ing. A. M., P. K., M. K., Ing. M. V., V. V., A. P., K. P., P. T., A. T., Ing. M. G., Ing. L. G., E. J., MUDr. F. J., Ing. I. T., M. T., J. H., P. H., P. H., H. H., J. R., O. R. a Ing. A. Š. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 a čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 264/09, 6 Co 265/09, 6 Co 266/09 z 18. novembra 2009 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že *„Sťažovatelia sa podaním žalobného návrhu zo dňa 05. 05. 2009 na Okresný súd Pezinok domáhali, aby súd určil, že ich nájomný vzťah k KN-C parc. č. (...) o výmere 4823 m² ostatné plochy nezapísaná na LV k. ú. a obec B., KN-C parc. č. (...) o výmere 2845 m² ostatné plochy zapísaná na LV č. (...) k. ú. a obec B. nachádzajúce sa v záhradkárskej osade ZO SZZ B. v k. ú. B. existuje.*

Spolu so žalobným návrhom na určenie podali sťažovatelia aj návrh na vydanie predbežného opatrenia. Okresný súd v Pezinku č. k. 5 C/84/2009 uznesením zo dňa 13. 05. 2009 predmetnému návrhu vyhovel a predbežné opatrenie vydal.

Vzhľadom na to, že odporca uskutočnil prevod nehnuteľnosti týkajúcej sa predmetného konania, sťažovatelia museli opätovne podať na Okresný súd Pezinok nový návrh na vydanie predbežného opatrenia proti aktuálnemu vlastníkovi nehnuteľnosti, a to podaním zo dňa 08. 06. 2009. Okresný súd v Pezinku č. k. 5 C/84/2009 mal z predložených dôkazov za preukázané naliehavosť riešenia situácie a nalievajú potrebu dočasnej úpravy pomerov účastníkov konania, a preto uznesením zo dňa 22. 06. 2009 predmetnému návrhu vyhovel a predbežné opatrenie vydal.

Proti predmetným uzneseniam podali postupne odporcovia odvolanie, a spis bol pridelený jednému senátu, ktorý rozhodoval o troch rôznych napadnutých uzneseniach.

O týchto uzneseniach Krajský súd v Bratislave rozhodol Uznesením zo dňa 18. 11. 2009 č. k. 6 Co 264/09, 6 Co 265/09, 6 Co 266/09 tak, že odvolanie spoločnosti J. spol. s r. o. proti uzneseniu z 13. 05. 2009 č. k. 5 C/84/2009-45 odmietol; odvolanie spoločnosti J., spol. s r. o. proti uzneseniu z 02. 06. 2009, č. k. 5 C/84/2009-63 odmietol; napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa z 22. 06. 2009 č. k. 5 C/84/2009-109 zmenil tak, že návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.“.

Sťažovatelia vytykajú krajskému súdu, že v namietanom uznesení vôbec neriešil opodstatnenosť predbežného opatrenia a naliehavej potreby dočasne upraviť pomery účastníkov konania, pričom zo spisu je zrejmé, aké zásahy boli odporcami vykonané. Namiesto toho sa krajský súd podľa sťažovateľov „vyjadroval k samotnému návrhu vo veci samej, kde bez právneho posúdenia veci mal za preukázané, že zmluvný vzťah založený Hospodárskou zmluvou o dočasnom užívaní národného majetku zo dňa 08. 06. 1989 zanikol, a preto sťažovatelia neosvedčili potrebu dočasnej úpravy pomerov v konaní. Navyiac riešil otázku petitu v samotnom merite veci, čo však mal ponechať na súd, ktorému bola vec pridelená na rozhodovanie. Sťažovatelia poukazujú na to, že predmetný žalobný návrh bol podaný urgentne, nakoľko odporcovia, resp. predchodcovia odporcov konali protiprávne a bolo potrebné vec riešiť urýchlene. Aj keby mal byť petit návrhu, ktorý sa týka samotného merita veci, neurčitý, v priebehu konania však majú účastníci konania právo na úpravu a zmenu podaných návrhov.

Odvolačí súd opomenul, že vyššie citovaná zmluva riešila nájomný vzťah sťažovateľov a organizácie, ktorá mala k predmetným nehnuteľnostiam právo správy a nie sťažovateľov a odporcov.

Rovnako odvolačí súd si nesprávne právne vysvetlil nájomný vzťah sťažovateľov a odporcov, keď nezobral do úvahy podanie sťažovateľov zo dňa 05. 05. 2009, v ktorom sťažovatelia uvádzajú, že síce bola uzavretá Zmluva o dočasnom užívaní dňa 08. 06. 1989, v zmysle ktorej Základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov v B. získala do užívania pozemok v katastrálnom území B., a to parc. č. (...) o výmere 7668 m² vedená ako ostatná plocha za účelom zriadenia záhradkárskej osady pre svoje individuálne potreby, ale sťažovatelia svoj nájomný vzťah odvodzujú zo zákona č. 64/1997 Z. z., konkrétne z ust. § 3 citovaného zákona.“.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovatelia citujú viaceré ustanovenia zákona č. 64/1997 Z. z. o užívaní pozemkov v zriadených záhradkových osadách a vyporiadaní vlastníctva k nim v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 64/1997 Z. z.“) poukazujúc v prvom rade na § 3 ods. 1, podľa ktorého ak medzi vlastníkom a užívateľom nebola uzavretá nájomná zmluva podľa osobitného predpisu, vznikne medzi nimi dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona nájomný vzťah.

Vychádzajúc z citovaného zákonného ustanovenia zastávajú sťažovatelia názor, že dňom účinnosti zákona č. 64/1997 Z. z., t. j. dňom 26. marca 1997, vznikol medzi nimi ako užívateľmi a vlastníkami nájomný vzťah, ktorý musí byť rešpektovaný aj ich nástupcami, pretože medzi nimi ako užívateľmi na strane jednej a vlastníkami na strane druhej nebola uzatvorená žiadna nájomná zmluva. V spojitosti s tým sťažovatelia tvrdia, že ak chcel odvolací súd riešiť otázku vzťahov medzi účastníkmi, mal zobrať do úvahy citované ustanovenie zákona č. 64/1997 Z. z., ako aj skutočnosť, že sťažovatelia dostali predmetnú nehnuteľnosť do užívania v celosti, t. j. ako parcelu č. (...) o výmere 7668 m². Na pozemku bola zriadená záhradková osada a jeho časti boli v určitých výmerách odovzdané Základnou organizáciou Slovenského zväzu záhradkárov v B. do dočasného užívania jej jednotlivým členom, t. j. sťažovateľom.

Sťažovatelia sú presvedčení, že sú oprávnenými nájomcami pozemku parcelného č. (...) o výmere 7668 m² a že ich nájomný vzťah, ktorý vznikol podľa zákona č. 64/1997 Z. z., stále trvá, pretože k výpovedi z nájmu v súlade s uvedeným zákonom nedošlo.

Podľa sťažovateľov krajský súd postupoval nesprávne, keď považoval za preukázané, že neexistuje naliehavá potreba dočasnej úpravy pomerov účastníkov konania.

Sťažovatelia okrem toho, že namietané rozhodnutie považujú za nesprávne, poukazujú najmä na to, že z jeho odôvodnenia nie je vôbec zrejmé, prečo krajský súd považuje ich námietky za nedôvodné, prečo ignoroval inštitút zákonného nájmu, aj keď sa ho dovoľávali ako kľúčovej okolnosti pre predmetné konanie.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd vo veci nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd uznesením zo dňa 18. 11. 2009, č. k. 6 Co 264/09, 6 Co 265/09, 6 Co 266/09 porušil základné práva sťažovateľov zaručené v čl. 46 a v čl. 48 Ústavy SR.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 18. 11. 2009, č. k. 6 Co 264/09, 6 Co 265/09, 6 Co 266/09 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný nahradiť sťažovateľom trovy právneho zastúpenia vo výške 254,88 € k rukám advokátky do 30 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou sťažnosti je nespokojnosť sťažovateľov s uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Co 264/09, 6 Co 265/09, 6 Co 266/09 z 18. novembra 2009, a to s tým jeho výrokom, ktorým zmenil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa sp. zn. 5 C/84/2009 z 22. júna 2009 tak, že ich návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol. Sťažovatelia tvrdia, že namietané uznesenie nie je správne a vytykajú krajskému súdu, že sa nevysporiadal s ich kľúčovými námietkami. V nadväznosti na to sťažovatelia namietajú okrem iného porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 46 ústavy bez toho, aby konkretizovali, o základné právo podľa ktorého odseku tohto článku ide. Výkladom takto prejavenej vôle sťažovateľov (hoci v konaní pred ústavným súdom majú kvalifikovaného právneho zástupcu) dospel ústavný súd – v kontexte toho, čoho a na akom základe sa sťažovatelia domáhajú – k názoru, že sa domáhajú ochrany základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach

a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

V kontexte argumentácie sťažovateľov je potrebné osobitne akcentovať, že posúdenie podmienok na vydanie predbežného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Preto samotný ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) sa spravidla nepovažuje za oprávneného zasahovať do rozhodnutí o predbežných opatreniach, keďže nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov, a okrem toho ide o rozhodnutia, ktoré do práv a povinností účastníkov konania nezasahujú konečným spôsobom (IV. ÚS 82/09). Ústavný súd posudzuje problematiku predbežných opatrení zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení predbežného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

V konaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia musia byť taktiež rešpektované minimálne požiadavky zodpovedajúce princípmo spravodlivého procesu, resp. základnému právu na súdnu ochranu. Rozhodnutie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť najmä náležite odôvodnené.

Ústavný súd poukazuje ďalej na to, že účelom predbežného opatrenia je dočasná úprava práv a povinností, ktorá nevylučuje, že o právach a povinnostiach účastníkov

konania o predbežnom opatrení bude v rozhodnutí vo veci samej rozhodnuté inak, než v konaní o predbežnom opatrení. Všeobecný súd predbežným opatrením upravuje dočasne pomery účastníkov konania, pričom je dôležité, že je povinný poskytnúť ochranu tomu, kto sa vydania predbežného opatrenia domáha, ale v rámci ústavných pravidiel tiež tomu, proti komu návrh smeruje. Predbežné opatrenia s ohľadom na ich charakter nemôžu spravidla zasiahnuť do základných práv alebo slobôd účastníkov konania, lebo rozhodnutia o nich nemusia zodpovedať konečnému meritórnemu rozhodnutiu. Predbežné rozhodnutia predstavujú opatrenia, trvanie ktorých je obmedzené a môže byť kedykoľvek na návrh zrušené.

Ústavný súd po preskúmaní namietaného uznesenia vrátane jeho odôvodnenia dospel k záveru, že ho možno považovať za ústavne udržateľné z hľadiska dodržania základných ústavnoprosesných princípov. Krajský súd v odôvodnení namietaného uznesenia zrozumiteľným spôsobom okrem iného uviedol, že *„súd prvého stupňa napadnutým uznesením uložil odporcom povinnosti vo vzťahu k pozemku pac. č. (...), vlastník ktorého nie je známy a na ktorý nie je založený list vlastníctva. Odporcovia netvrdia, že by boli vlastníkami tohto pozemku. Za tejto situácie nebol žiadny dôvod na to, aby vo vzťahu k tomuto pozemku bolo nariadené predbežné opatrenie ukladajúce odporcom povinnosti týkajúce sa tohto pozemku.“*. Za relevantné možno považovať aj závery krajského súdu, podľa ktorých *„ak má byť určená existencia určitého nájomného vzťahu, účastníkmi konania musia byť tí, ktorí uzavreli nájomnú zmluvu. V opačnom prípade by výrok rozsudku bol záväzný iba pre jednu zmluvnú stranu, v prejednávanej veci pre navrhovateľov (t. j. sťažovateľov, pozn.) ako tvrdených nájomcov (§ 159 ods. 2 prvá veta O. s. p.).“*. V okolnostiach danej veci však podľa názoru krajského súdu nie je zřejmé, kto je účastníkom predmetného nájomného vzťahu.

Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd nie je a ani nemôže byť súdom skutkovým, t. j. jeho úlohou nie je nahrádzať činnosť všeobecných súdov pri zisťovaní skutkového stavu, ústavný súd považuje rozhodnutie krajského súdu za ústavne aprobovateľné. Ústavný súd nezistil, že by relevancia námietok sťažovateľov smerujúcich proti namietanému uzneseniu krajského súdu v kontexte posúdenia možného porušenia ich základného práva

podľa čl. 46 ods. 1 ústavy umožnila dospieť k záveru o pochybení takej intenzity, ktoré by odôvodňovalo vyslovenie porušenia uvedeného základného práva a v nadväznosti na to aj zrušenie namietaného uznesenia.

Ústavný súd napokon dodáva, že predpokladom na záver o porušení základných práv a slobôd je také ich porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľ'né v činnosti súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej (§ 74 a nasl. a § 102 Občianskeho súdneho poriadku), resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku v spojitosti s predbežnými opatreniami. Zamietnutie návrhu na vydanie predbežného opatrenia však nemôže samo osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti právneho názoru krajského súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť tento právny názor svojím vlastným.

Na záver treba ešte uviesť, že o existencii alebo neexistencii nájomného vzťahu sťažovateľov k sporným nehnuteľnostiam rozhodne všeobecný súd v konaní vo veci samej, a tým poskytne ochranu aj ich označeným právam.

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené a s poukazom na to, že obsahom označeného základného práva nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (II. ÚS 218/02, resp. I. ÚS 3/97), sťažnosť v časti, v ktorej sťažovatelia namietali porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy namietaným uznesením krajského súdu, odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Sťažovatelia namietajú aj porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 48 ústavy, avšak okrem označenia tohto článku ústavy nijako neodôvodnili ani nekonkretizovali, o ktoré základné právo a podľa ktorého odseku tohto článku ide, pričom to nemožno jednoznačne vyvodit' ani z obsahu sťažnosti.

Subjektívny názor sťažovateľov o porušení ich základného práva nie je dostatočným dôvodom na záver, že mohlo dôjsť k jeho porušeniu, ak chýbajú objektívne okolnosti, ktoré by dovolili vysloviť takýto záver aspoň na účely prijatia sťažnosti na ďalšie konanie.

Sťažnosť v tejto časti neobsahuje kvalifikované odôvodnenie, a preto nespĺňa ani podstatnú zákonom predpísanú náležitosť ustanovenú v § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Pretože bez spojenia s adekvátnym odôvodnením neprichádzalo do úvahy preskúmať výhrady sťažovateľov týkajúce sa namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 48 ústavy vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu sp. zn. 6 Co 264/09, 6 Co 265/09, 6 Co 266/09 z 18. novembra 2009, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už nadbytočné rozhodovať o ďalších návrhoch predložených sťažovateľmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2010